

ПРЕКАЉЕНИ ШЕЗДЕСЕТОСМАШ, НЕУМОРНИ ХУМАНИТАРАЦ, НЕВЈЕРНИК И УСТРАЈНИ ТУМАЧ СТАРОЗАВЈЕТНИХ ТЕКСТОВА

Поткрај 2020. године у талијанским књижарама осванула је бројем страница невелика књига помало загонетна наслова *L'ospite della vigilia*, што би у дословном пријеву значило – „гост на бдијењу“. Читатељ накнадно дознаје да је заправо ријеч о вечери уочи Божића, тј. о бадњаку.

Аутор текста је Ери де Лука, а издавач до тога часа мени посве непознат – *Terre di mezzo* (Земље између). На интернетској страници те издавачке куће читамо да су 2019. имали 25. рођендан, као и то да годишње објављују седамдесетак (70!) наслова. У уводном појашњењу имена налази се и ово: „(...) задовољство нам је боравити на границама, пристojно и одлучно. С одушевљењем гледамо према будућности, увијек спремни одвагивати се са сложеностју садашњег времена. Постављати себи питања. Остављати простор за слушање.“ (<https://www.terre.it/chi-siamo>)

Зато не чуди што су одлучили објавити ову необичну Еријеву божићну причу, тискану премијерно 2007. године у дневним новинама *Avvenire* (Будућност), повјеривши задатак за ликовну интерпретацију младом илустратору Алесандру Сани.

Лик домаћина у овом неочекиваном предбожићном сусрету на гостов уздисај: „Требало би ми мало вјере (...)“, узвраћа тихо и смирено: „До вјере не допирем, вјерујем у мир, у доброхотност људских бића (...)“.

Био би ово погодан тренутак да се опширније проговори о Ерију невјернику, а истовремено и неуморном читатељу те преводитељу библијских текстова. Додатни разлог за тако нешто јесте и чињеница што су као својеврсни нуспродукт те Еријеве интелектуалне знатижеље настала и нека његова најчитанија прозна дјела. Еклатантан примјер је роман *In nome della madre* (У име мајке), исприповиједан гласом Марије, Исусове мајке. То је Еријево дјело у првих десет година (2006–2016) доживјело осамнаест (18!) издања.

Једнако занимљиво, а за рецепцију Еријевих текстова у будућности можда и корисно знати, да је он на простор бивше нам домовине ступио као возач камиона и достављач хуманитарне помоћи: хране, лијекова, одјеће, кућанских апарата, као и свега осталог у чему су оскудијевали становници ратом опустошених крајева.

Година је 1993. Прва декада новембра, када Ери на ТВ-вијестима дознаје за рушење старог моста у Мостару. За прекаљеног шездесетосмаша била је то кап која је његово стрпљење ставила на кушњу. Већ сутрадан придружује се волонтерима, које анимира и предводи жупник из једне мање жупе недалеко од Фераре.

Никада Ери де Лука ту, а ни било коју другу, своју хуманитарну мисију није спомињао као подвиг спомена вриједан. О томе више дознајемо посредно, па тако у неколико шкртих реченица написаних за читаоца („Поздрав читаоцу“) сарајевског издања романа *Ти, мој читамо*:

Био сам ширџић у Венецији, двајућ у Палерму, једном у Сикстинској кайели и никад у Помпејима. На швоје шло, у Босну, долазио сам шридесет шућа. Код шебе је дивљао раш и мнош од нас нису моли осшашти код куће и не чиниши нишиш. Носили смо шгада шмош прикушљену добровољним шрилозима у нашим земљама.

Не знам јесмо ли ши били од корисши, били смо неуредни, једном ријечју Талијани, сшварно анархични, индивидуалисши. Нисмо моли сједиши код куће, ши је био најмањи заједнички разлош. Нешши смо доносили, али ши је био само изшвор да будемо шмо, код шебе.

У предговору том издању Изет Сарајлић из свога угла између осталог пише:

Дошло је ево коначно вријеме да Ери де Лука (...) има и једну – надам се само прву књију, а не само шамћење оних наших људи којима је доносио храну и грађевински материјал за њихове шоружене куће које је сам шшправљао. За разлику од Сусан Соншшш или Анрија Бернара Левија, Ери није долазио с шром већ с мисшријом у руци, како је шш њешовом схвашању сшвари, један шисац који ниши умије ниши може да шшца једино мошо и долазиши.⁵

На самом крају ове скицозне биљешке задовољство ми је с читаоцима *Поља* подијелити и срећу што је Ери де Лука уступањем права издавачу *Terre di mezzo*, након што су прве двије накладе распродане, осјетно придонио пројекту изградње једне школе у Сенегалу.

Post scriptum:

На први поглед, могло би се рећи, да ова два Еријева текста „Гост Бадње вечери“ и „Ђулијано“, можда и немају ништа заједничко. Но, већ код првог читања немећу се

⁵ Група неовисних сарајевских интелектуалаца (абecedним редом): Огњенка Финци, Здравко Гребо (1947–2019), Војка Смиљанић-Ђикић (1932–2016) и Емира Тановић, побринула се 1999. године за објављивање пријевода Еријева романа *Ти, мој*. Било би неправедно прешутјети (а) да је пријевод обавила проф. Сања Роић са загребачког Филозофског факултета и (б) да ће протећи добрих десет година до појаве новог пријевода неког од Еријевих дјела. Штафету 2011. преузимају загребачки *Меандар* и преводитељица Ванда Микшић, објављујући роман *Дан шрије среће*.

Сам аутор, у писму (листопада 1997) Изету Сарајлићу (1930–2002), описује тај роман овим ријечима: „У љубавној причи коју сам написао, насловљеној *Ти, тио* има један рибар с отока Искија који је био војник за онога рата у Сарајеву с талијанским окупаторским јединицама. И био је пријатељ једне босанске обитељи која је изгубила сина што су га стријељали талијански црнокошуљаши. То је помало и твоја прича, коју си ми испривао. Не пишем је у почаст твоје животу, већ због потребе приповијести: неопходан ми је био управо рибар из Искије војник у Сарајеву. Дјецака из града он учи ловити рибу. Чини то једино зато што га тај дјечак пита о ратноме времену. И тако приче, ораси, кадуља, крхотине представљају нашу робу за размјену па их међусобно размјењујемо у нашим насупротним језицима који се сусрећу попут двију друга у овом уском и бучном дворишту Медитерана“ (усп. *Брајска шисма*, Загреб, 2015, стр. 44).

неоспорне подударности: лик возача камиона хуманитарне помоћи у ратом захваћена мјеста. У „Госту“ је безимени, док је Ђулијано стварно особа, чије презиме Факири дознајемо других Еријевих текстова.

Сада би могла потећи прича о Еријеву и Ђулијанову пријатељству које се након првих сусрета у конвојима хуманитарне помоћи протегло наредних 25 година, наиме све до Ђулијанове смрти 12. маја 2018. године.

Занимљиво би било барем покушати одредити је ли прије написан „Ђулијано“ или „Гост Бадње вечери“, али то са задовољством препуштам колегама и колегиницама компаративисти/ца/ма.